

Varangerhalvøya nasjonalpark

Foto: Knut-Sverre Horn

**Varangerhalvøya
nasjonalpark**

Kart og informasjon
Velkommen inn i
Norges nasjonalparker

Velkommen til Varangerhalvøya

Viddene strekker seg så langt øyet kan se. Her er blokkmarker, myrer og frodige daler. Varangerhalvøya nasjonalpark ligger delvis i lavarktisk klimasone, i et landskap som ble formet før siste istid.

Varangerhalvøya byr på mange spennende turopplevelser. Det arktiske landskapet egner seg for turer både til fots og på ski. Vi har mange fiskerike vassdrag. Det er viktig å merke seg at stiene i nasjonalparken ikke er merket, så du bør kunne bruke kart og kompass.

På turen kan du møte på store tamreinflokker. Vær varsom så du ikke forstyrrer reinen som er særlig sårbar i kalvingstiden og på forsommeren. Bruk gjerne kikkert så kommer du nærmere.

Varangerhalvøya er et av de få områdene i Skandinavia vi kan kalle urgammelt. Det skyldes at fjellene ble bevart av den tunge innlandsisen som frøs fast til bakken under de siste istidene. Isen etterlot seg moreneringer, som du kan oppleve få andre steder i verden.

De geologiske formasjonene i Persfjorden og Syltefjorden

landskapsvernområde står i sterk kontrast til nasjonalparkens åpne vidder. Gjennom millioner av år har bølger fra havet og forvitring på grunn av frost formet steinene, som i dag ligner spisse troll langs den nasjonale turistveien.

I Sandfjordneset naturreservat finner du et sanddyneområde som er eksponert mot ishavet. Ytre Syltevik naturreservat har arktisk preget kystnatur hvor du kan se landhevingen etter siste istid i strandvullen og havets erosjon i lagdelte bergarter.

I likhet med kart, kan stedsnavn si mye om området du beveger deg i. Stedsnavn med čearru i seg forteller om landskap med høyfjell, vannskille og store flater dekket av steinblokker, mens ávze forteller om en bratt dal. Dette er kjekt å vite når du planlegger turen.

Foto: Knut-Sverre Horn

Vann fra smeltende isbreer skapte skarpe daler ut mot kysten – Nattfjelldalen.

Foto: Knut-Sverre Horn

Langs nasjonal turistvei i Persfjorden-Syltefjorden landskapsvernområde, kan du se steiner som ligner på spisse troll.

Opplevelser

Med det arktiske landskapet og et mangfold av planter og dyreliv, byr Varangerhalvøya på varierte naturopplevelser. Her venter spennende dager, enten du er glad i korte dagsturer eller lengre turer med overnatting i det fri, sommer som vinter.

Skiturer

Spenn på skiene og stak over Varanger-platået. Eller start turen ved Vestre Jakobselv eller Vadsø skistadion. I mars og april er det kjørt opp løyper fra disse startpunktene til hvilebua på «Trefemogfjor» på grensen av nasjonalparken. Ta gjerne en lengre tur til Skipskjølen, nasjonalparkens høyeste punkt på 636 m.o.h., ved å følge traséen langs linjehyttene.

Linjehyttene

Flere av linjehyttene ble bygget før 2. verdenskrig, for å gi husly til linjearbeiderne og hestene deres, og var skjulesteder under partisanernes kamp mot okkupasjonen av Finnmark. Mellom Komagdalen og Ordo finner du fire åpne linjehytter. Linjehytta Helheim er lettest tilgjengelig sommerstid fra Ordo. En femte hytte, Telegrafhytta, ligger nordøst i Sandfjorddalen.

Nattfjelldalen

På sommeren kan du oppleve fossefallet innerst i Nattfjelldalen. Start turen ved Sjøabuselva i Vadsø og gå en merket løype til nasjonalparkgrensa. Turen til fossen er 18 kilometer tur-retur og tar ca. 6–7 timer.

Fiske

Ta med fiskestang og fang din egen turmat. I elvene og fjellvannene kan du få ørret, røye, laks, sjørøret og sjørøye på kroken. Husk å kjøpe fiskekort.

Fuglesti og hengebru

På sommeren kan du gå fuglestien i Komagdalen, hvor du kan finne informasjon om fugleartene som holder til i området. Gå den 7 km lange turen opp til hengebrua. Kanskje ser du laksen som står i kulpen under brua?

Samisk museum

I museet i Varangerbotn får du et innblikk i sjøsamenes historie. Her er en gapahuk, med kart og informasjon om nasjonalparken. Fuglekikkerskjulet nedenfor museet anbefales hvis du vil vite mer om fuglelivet i området.

Duodji

Den samiske håndverkstradisjonen duodji lever fortsatt på Varangerhalvøya. Duojárene former gjenstander av reinskinn eller råvarer som never og gevir fra utmarka.

Foto: Bjarne Riesto

Varangerplatåets tundra kan utforskes på ski.

Foto: Randulf Valle

Halvøya er relativt lettgått og kan utforskes til fots.

Foto: Randulf Valle

Bjørnskardhytta, en av fem åpne hytter i nasjonalparken.

Fakta & informasjon

Varangerhalvøya nasjonalpark ble opprettet i 2006 og er 1804 km².

	Hvor ligger Varangerhalvøya nasjonalpark?	I kommunene Vardø, Vadsø, Båtsfjord og Unjárgga gielda/Nesseby, langt nord og øst i Troms og Finnmark fylke
	Hvordan kommer jeg meg dit?	Buss: Sjekk snelandia.no Bil: Rv 890/891 til Båtsfjord. Veien til Syltefjorddalen er sommeråpen. Fra E6 via Varangerbotn og Nasjonal turistvei E75 til Vardø via Fv341 fra Smelror til Hamningberg (sommeråpen) Hurtigruta: Til Vardø, Vadsø og Båtsfjord Fly: Til Vardø, Vadsø eller Båtsfjord Lufthavn
	Nasjonal turistveg	Nasjonal turistvei Varanger E75 fra Varangerbotn via Vadsø, Vardø og Hamningberg
	Informasjonspunkt	Gapahuk ved Varanger samiske museum Komagdalen (Stuorrajohka) Kiberg (Bierge) utstilling, åpen juni-september
	Startpunkt	Sommer: Nattfjelldalen (Idjaavže) • Komagdalen (Stuorrajohka) • Ordo (Oarddajávre) Vinter: • Vadsø skistadion • Polarsletta stadion i Vestre Jakobselv
	Turistinformasjon	Vardø kommune - www.visitvardo.no Vadsø kommune - www.vadsoe.com Visit Varanger - www.varanger.com
	Verneområder i nærheten	Makkaurhalvøya naturreservat, Barvikmyra og Blodskytodden naturreservat, Oksevatnet landskapsvernområde, Komagværstranda naturreservat, Hornøya naturreservat, Ekkerøy naturreservat, Nesseby naturreservat, Varangerbotn naturreservat, Tanamunningen naturreservat, Persfjorden-Syltefjorden landskapsvernområde
	Forvaltning og oppsyn	Statens naturoppsyn: Send SMS til tlf: 950 01 881
	Mer informasjon	www.norgesnasjonalparker.no www.visitvardo.no www.varanger.com

Plante- og dyreliv

På Varangerhalvøya møtes arter fra Arktis i nord, Sibir i øst og sørligere strøk. Få arter mestrer dette klimaet, men de som gjør det er spesialister.

Fjellrev

Fjellreven er en spesialist på å leve i det arktiske høyfjellsklimaet. I Varanger fins det en liten bestand av det som er et av Norges mest utrydningstruede pattedyr, og på Varangerhalvøya jobbes det med å redde de få som er igjen. I motsetning til bestandene lenger sør i landet, er fjellreven i Varanger sterkere knyttet til kysten. Den har blant annet innslag av marine arter i kosten, men er avhengig av gode lemenår for å få unger.

Fugleliv

Varangerhalvøya er et viktig område for en rekke fuglearter, som svømmesnipe, fjelljo, fjellerke og dvergsnipe. Fjelljoen er nasjonalparkens karakterart. Norges største bestander av sædgås holder til på myrene. Denne trekkfuglen, med et vingspenn på 174 cm, står på den norske rødlista. Myrområdene har stor verdi også for andre fuglearter, som den kritisk truede dverggåsa som observeres sporadisk i området.

Reindrift

Nasjonalparken egner seg perfekt for rein på sommerbeite. På våren drives reinflokkene hit for å kalve og spise gress og urter gjennom sommeren. I mai-juni fødes kalvene, og de lever sitt første halvår her før de flyttes til vinterbeite. Tamreindrift er den viktigste næringen i verneområdet.

Flora

I rasmark og i grus på elvebanker vokser den sjeldne varangervalmuen. Sammen med rødsildre er varangervalmue den blomsten i verden som vokser lengst nord. Altai-haukeskjegg er blant Norges mest sjeldne planter. Asia er kjerneområdet for planten, mens Varanger ligger helt i utkanten av området den finnes i. Inntil nylig antok ekspertene at arten var utryddet i Norge. Opplev floraen ved den arktiske skog-grensen i Syltefjorddalen naturreservat, som er blant verdens nordligste lauvskoger.

Foto: Bjarne Riesto

Fjelljo ved foten av Skipskjølen – Bealjáidčearru.

Foto: Bjarne Riesto

Varangervalmue.

Foto: Alfred Ørjebu

Fjellrev i vinterdrakt.

Foto: Skjalg Helmer Vian

Norges største bestand av sædgås finnes i området.

Historie og kultur

Villrein, fiskerike vassdrag og fjorder med tilgang på sjøpattedyr gjorde at fangstfolket først bosatte seg på Varangerhalvøya. Nå har området innslag av samisk, norsk og kvensk kultur. Reinen har alltid hatt stor betydning her – fra datidens fangstsamfunn til dagens nordsamiske reindrift.

Gammel fangstkultur

De eldste fangstminnene på Varangerhalvøya stammer fra eldre steinalder. Spor av boplasser fins både ved kysten og i fjellet. Den gang bygget jegere dyregraver, skytestillinger, samlegjerder og ledegjerder for å fange villreinen som beitet i området. Antakelig var jakten en viktig årsak til at villreinen forsvant på 1600-tallet, og etter hvert overtok tamreindriften.

Kvenene i Varanger

På 1700- og 1800-tallet var det innvandring av finskspråklige fra nordlige deler av Finland og nordøstlige deler av Sverige til Varanger. Her var det god tilgang på naturressurser som vilt, fisk og bær. Sanking av multebær var en viktig ressurs for folket i Varanger. Kvenene var flinke jordbrukere. De fleste myrene ble slått for å sikre tilgang på dyrefôr, og torv ble benyttet til brensel.

Boplasser

Det samiske fangstfolket flyttet i takt med årstidene. På sommeren bodde de ved elver og vassdrag inne i landet, mens vinterleirene lå langs kysten. På 1900-tallet ble det mer vanlig å bo på ett sted gjennom hele året, og mange valgte da å bosette seg i Unjárgga gielda/ Nesseby kommune.

Foto: Sara Smuk

Velkommen inn, ta vare på naturen

Velkommen til nasjonalparken! Her er det rom for både mennesker og dyr til å nyte naturen. Nasjonalparker er vernet natur, hvor mangfoldet av dyr og planter skal bevares. Vi håper du vil bidra til dette, slik at vi alle kan samle turminner herfra også i fremtiden.

Allemannsretten. Du kan gå der du vil på beina og på ski. Nasjonalparken har ingen merka løyper. Ta frem kartet og planlegg turen. Husk kompasset. Ta pause hvor som helst. Du kan slå opp teltet der du vil, så lenge det er over 150 meter fra bebodd hus eller hytte. På Varangerhalvøya kan du plukke bær, sopp og vanlige planter til eget bruk. Hensynet til vegetasjon og dyreliv er viktig, særlig i hekke- og yngletida.

Kulturminner. Sporene etter villreinfangsten inneholder mye historie. La derfor kulturminner som ledegjerder, dyregraver og skytestillinger stå i fred, og ikke bygg nye varder.

Søppel. Husk å rydde opp etter deg og ta med deg søppel hjem.

Bål kan du tenne mellom 15. september og 15. april og resten av året der det åpenbart ikke kan føre til brann. Bruk de gamle bål plassene som ligger langs vassdragene. Skånsomt uttak av trevirke til kaffe bålet er lov.

Jakt og fiske. I nasjonalparken kan du jakte og fiske som i fjellområder ellers, dersom du har jakt-/ fiskekort. Merk at i nasjonalparkens sone A er det forbud mot å jakte fra 5. mai til 9. september. Husk å desinfisere fiskeutstyr. Det er

ikke tillatt å bruke levende fisk som agn. Du kan heller ikke ta med deg levende fisk eller vått fiskeutstyr fra et vassdrag til et annet.

Hund i nasjonalparken. Hunden er velkommen med på tur. I perioden 1. april–20. august skal alle hunder holdes i bånd. I nasjonalparkens sone A skal hunden også holdes i bånd i perioden 20. august–9. september. Du plikter å ta hensyn til vilt, beitedyr og mennesker året rundt.

Fremkomstmiddel med motor er i utgangspunktet forbudt i nasjonalparken. Du kan ferdes med snøscooter på enkelte åpne snøscooter-løyper.

Klær og utstyr. Været i fjellet kan skifte brått. Sommeren kan by på varme og blå himmel, men også lave temperaturer og tykk tåke. Vinteren kan gi deg sol og lang sikt eller vinder og tett snødrev. Du må selv vurdere vær og føre, form og ferdigheter og forberede deg med passende klær og utstyr. Å ferdes i fjellet kan være krevende. Dra gjerne på tur med en fjellfører eller lokalkjent, for ekstra trygghet og nyttige tips.

God planlegging gir gode turopplevelser!

Varangerhalvøya
nasjonalpark

Kartinformasjon Varangerhalvøya nasjonalpark

Velkommen inn i naturen

Dette er et kart utviklet for merkevaren Norges nasjonalparker. Alle norske verneområder, uavhengig av vernekategori, er en del av denne merkevaren. Disse kartene er utviklet ut fra kunnskap om hvordan verneområdet blir brukt og hvilke områder som er sårbare for besøk – grunnlaget for besøksforvaltningen. Dette kartet er ikke et turkart, men gir deg en oversikt over tilbudene i det aktuelle verneområdet og området rundt.

Informasjonspunkt

Varanger Samiske Museum Várjjat Sámi Musea

Du finner god informasjon om nasjonalparken ved gapahuken utenfor Varanger samiske museum i Varangerbotn. Ta gjerne en kikk på jordgamma på museumsområdet, fuglekikkerskjulene ved sjøen eller besøk museets utstilling. Du kan også fyre opp bålpanna og varme maten din i gapahuken.

Startpunkt

Komagdalen Stuorrajohka

Etter sju kilometer kjøring langs grusvei kommer du til startpunktet Komagdalen. Det er varierende kvalitet på veien, og det anbefales høy bil. Et par hundre meter fra parkeringen er det en gapahuk med bålplasser. Her kan du velge å starte turen langs linjehyttene eller følge fuglestien.

Startpunkt

Ordo Oarddajávre

Ved hyttene i Ordo finner du parkering, informasjon om nasjonalparken og gapahuk med bålplass. For å besøke nasjonalparken må du krysse Syltefjordelva hvor du må være forberedt på å vade. Herfra kan du utforske nasjonalparkens vestlige deler.

Startpunkt

Nattfjelldalen Idjaavze

Her kan du parkere for å gå turen til Nattfjelldalen. Det åpne landskapet og den trange dalen, skapt av vatnet fra isen, er en flott opplevelse.

Informasjonspunkt

Kiberg Bierge Kiiperi

I Kiberg finner du en innendørs utstilling og informasjon om nasjonalparken. Her kan du blant annet orientere deg i Varangerhalvøyas landskap. Det er toalett og sitteplasser i området, og ved stranda er det en gapahuk med havutsikt hvor du kan nyte medbrakt mat.

Parkering

Båtforbindelse

Severdighet

Serveringssted

Overnatting

Turisthytte ubetjent

Tilrettelagt camping

Fuglekikkerskjul

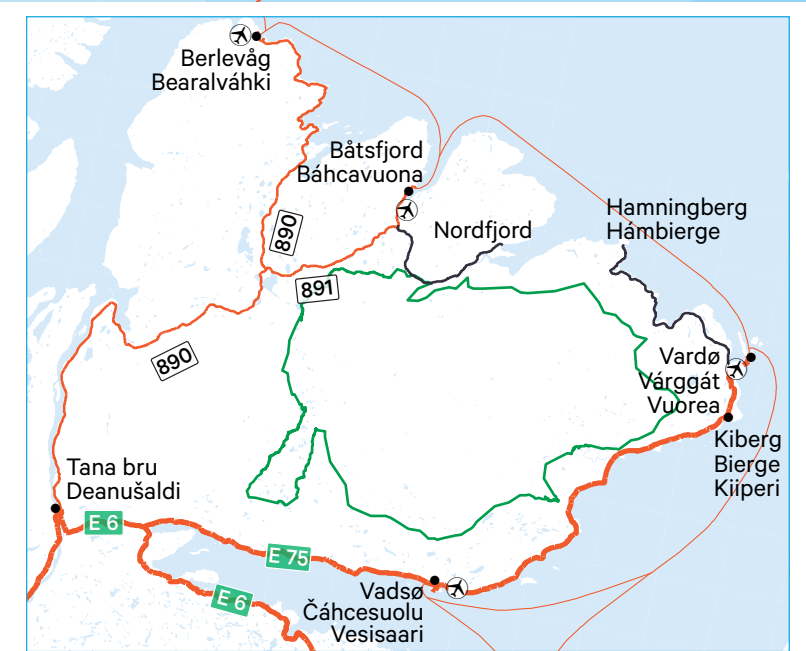
Vinterløyper

Sommersti

Snøskuterløyper

Kartdata: ©Kartverket N250, ©Miljødirektoratet
Kartografi: ©Miljødirektoratet, ©2286moh